

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням вченої ради Університету
Протокол № 1 від 19.08.2026 р.

ВВЕДЕНО У ДІЮ

Наказ № 316 від 19.08.2026 р.

Ректор
Олексій ЛИТВИНОВ

ПОЛОЖЕННЯ

**про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами
третього освітньо-наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор
філософії)**

СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026

Дата введення «19» серпня 2026 р.

Редакція № 1

Харків 2026

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	ПОЛОЖЕННЯ про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами третього освітньо- наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор філософії)	СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026 Дата: 19.08.2026 Редакція 1.0 Стор. 2 Всього сторінок 9
---	---	--

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок та умови обрання здобувачами третього освітньо-наукового рівня вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантами) вибіркових дисциплін у Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (далі – Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 23.03.2016 р. №261, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (аспірантів) та наукового ступеня доктора наук у Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут».

1.2. Положення містить основні вимоги щодо здійснення аспірантом права вибору навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньо-науковою програмою та навчальним планом. Положення розроблено з метою організації вибору вибіркових навчальних дисциплін (цикл дисциплін професійної підготовки).

1.3. Освітньо-наукова програма з будь-якої спеціальності містить обов'язкову складову та варіативну. Обсяг дисциплін вільного вибору визначається пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», а саме: «Особи, які навчаються у закладах вищої освіти, мають право на: ... 15) вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.

1.4. Метою Положення є:

- забезпечення умов для індивідуалізації та гнучкості освітнього процесу в університеті;
- розвиток академічної свободи та автономії аспірантів;
- підвищення мотивації здобувачів до навчання та їхньої відповідальності за власний освітній вибір.

1.5. Індивідуальна освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації освітнього потенціалу аспіранта, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей, а також наявних освітніх та наукових ресурсів університету та вимог освітньої програми.

1.6. Вільний вибір освітніх компонентів – це право аспіранта обирати освітні компоненти, що не є обов'язковими для вивчення згідно з освітньою програмою, з метою поглиблення знань, розширення світогляду та формування власного унікального профілю фахівця.

Розроблено: Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА	Перевірено: Світлана ДОМБРОВСЬКА Сергій ОРЛОВ	Дійсне з: 19.08.2026
------------------------------------	---	-------------------------

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	ПОЛОЖЕННЯ про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами третього освітньо- наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор філософії)	СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026 Дата: 19.08.2026 Редакція 1.0 Стор. 3 Всього сторінок 9
---	---	--

1.7. В основу реалізації права аспіранта на вільний вибір освітніх компонентів в університеті покладено такі принципи:

- академічної доброчесності: процес вибору та подальшого опанування освітніх компонентів здійснюється з дотриманням академічної доброчесності;
- відкритості та прозорості: інформація про освітні компоненти, що пропонуються для вибору, є повною, актуальною, загальнодоступною та своєчасно розміщується на офіційному сайті університету;
- добровільності: вибір освітніх компонентів здійснюється аспірантом на добровільній основі;
- відповідальності: аспірант несе відповідальність за свій вибір, своєчасність вивчення та результати навчання за обраними ним компонентами;
- доцільності та відкритості: обрані освітні компоненти мають бути логічно пов'язані з освітньою програмою, відповідати індивідуальній освітній траєкторії аспіранта, сприяти розширенню його компетентностей.

1.8. Обсяг вибіркових навчальних дисциплін становить не менше як 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених навчальним планом підготовки здобувачів доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

1.9. Каталог вибіркових навчальних дисциплін (далі – Каталог) – перелік та коротка інформація про навчальні дисципліни вільного вибору аспірантів.

1.10. Вибіркові навчальні дисципліни призначені для:

- врахування особистих прагнень та уподобань щодо своєї майбутньої професійної діяльності;
- набуття здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі дослідницько-інноваційної діяльності тощо.

1.11. Шляхи формування вибіркової частини індивідуального плану роботи аспіранта в межах обраної освітньо-наукової програми визначають гарант освітньої програми і група забезпечення.

1.12. На засіданнях робочих груп за кожною ОНП формується список вибіркових дисциплін дотичних до тем дисертаційних досліджень. Викладачі вибіркових дисциплін розробляють анотацію/силабус, забезпечують підготовку навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін та надсилають його гаранту ОНП для додавання до каталогу та розміщення на сайті.

1.13. Результати вибору аспірантами вибіркових навчальних дисциплін зазначаються у Робочих навчальних планах, індивідуальних навчальних планах їх роботи.

Розроблено: Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА	Перевірено: Світлана ДОМБРОВСЬКА Сергій ОРЛОВ	Дійсне з: 19.08.2026
------------------------------------	---	-------------------------

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	ПОЛОЖЕННЯ про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами третього освітньо- наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор філософії)	СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026 Дата: 19.08.2026 Редакція 1.0 Стор. 4 Всього сторінок 9
---	---	--

1.14. Аспіранти мають право обирати вибіркові дисципліни на весь період навчання.

1.15. Вивчення аспірантами вибіркових дисциплін здійснюється згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут».

2. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ АСПІРАНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут» (далі – Університет) несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення освітніх компонентів, які пропонуються аспірантам для реалізації ними права вільного вибору.

2.2. Викладачі вибіркових дисциплін забезпечують підготовку навчальних програм, робочих програм з навчальних дисциплін, навчально-методичних матеріалів, необхідних для вивчення вибіркових дисциплін.

2.3. Обсяг вибіркових дисциплін (у кредитах ЄКТС) визначається освітньо-науковою програмою за відповідною спеціальністю та навчальним планом. Обсяг кожної вибіркової дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС.

2.4. Реалізація вільного вибору аспірантами навчальних дисциплін передбачає:

- вибір відповідного блоку навчальних дисциплін, згідно з індивідуальною освітньою траєкторією;
- вибір навчальних дисциплін з Каталогу вибіркових навчальних дисциплін, що розміщується на офіційному сайті Інституту та є у вільному доступі для аспірантів та викладачів.

2.5. Для ознайомлення та вибору аспірантами вибіркових дисциплін складається Каталог вибіркових навчальних дисциплін (додаток 1), рекомендований для вивчення за певною освітньо-науковою програмою відповідної спеціальності, який розміщується на офіційному сайті Університету.

2.6. Здобувач має право вибирати вибіркові дисципліни за навчальним планом будь-якої освітньо-наукової програми, що реалізується на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Університеті.

2.7. Для включення здобувача до академічної групи з вивчення відповідної навчальної дисципліни, а також включення дисципліни в його індивідуальний навчальний план роботи, аспірант заповнює гугл-форму.

Термін виконання – до 14 робочих днів після зарахування у відповідному поточному навчальному році (для аспірантів 1 року навчання), та до 15 серпня – для аспірантів 2-ого року навчання.

Розроблено: Ганна ЗАДНІСПРОВСЬКА	Перевірено: Світлана ДОМБРОВСЬКА Сергій ОРЛОВ	Дійсне з: 19.08.2026
-------------------------------------	---	-------------------------

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	ПОЛОЖЕННЯ про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами третього освітньо- наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор філософії)	СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026 Дата: 19.08.2026 Редакція 1.0 Стор. 5 Всього сторінок 9
---	---	--

2.8. Опрацьовані відповіді гугл-форм аспірантів, після опрацювання відділом якості освіти, аналітики та навчально-методичного забезпечення вносяться в індивідуальний навчальний план аспіранта.

2.9. Якщо аспірант із поважної причини (хвороба та ін.) не зміг вчасно визначитися з вибором навчальних дисциплін, він має право зробити свій вибір впродовж першого місяця після того, як він розпочав навчання. Аспірант, який знехтував своїм правом вибору, буде включений до сформованої академічної групи з вивчення вибіркових дисциплін.

2.10. Заміну вибіркових дисциплін, обраних аспірантом, можливо здійснювати лише в окремих виключних випадках за наявності поважних причин на підставі заяви аспіранта.

2.11. У Каталогі вказуються назви та коди пропонованих для вибору навчальних дисциплін з активними посиланнями на Google-форму (форму відповідної заяви для задоволення прав здобувачів на вибір навчальних дисциплін, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти), детальні анотації навчальних дисциплін Каталогу: пререквізити, короткий опис змісту, цілі навчання, обсяг у кредитах ЄКТС та годинах, форми підсумкового контролю, інформація про викладачів тощо.

2.12. Норми цього Порядку поширюються на аспірантів Університету денної та заочної форми навчання всіх спеціальностей.

3. ПОРЯДОК ВИБОРУ АСПІРАНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

3.1. Терміни проведення процедур вибору аспірантами навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного (для планування та організації освітнього процесу, його методичного і кадрового забезпечення) формування контингенту аспірантів у групах і потоках.

3.2. Для аспірантів, які навчаються за освітньо-науковими програмами, в яких вибірковою складовою заплановано у першому навчальному році, вибір дисциплін організовується протягом перших двох тижнів навчання.

3.3. Кафедри, які забезпечують викладання вибіркових дисциплін, подають до навчально-методичного відділу та галузевих науково-методичних комісій Університету список дисциплін, що пропонуються для вибору аспірантам, робочі програми (силабуси) і стислі анотації вибіркових навчальних дисциплін.

3.4. На засіданнях галузевих науково-методичних комісій Університету затверджуються списки вибіркових дисциплін кожного вибіркового переліку.

3.5. Затверджені переліки вибіркових навчальних дисциплін та анотації до зазначених дисциплін розміщуються на офіційному сайті Університету.

3.6. Процедура вибору аспірантами навчальних дисциплін складається з

Розроблено: Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА	Перевірено: Світлана ДОМБРОВСЬКА Сергій ОРЛОВ	Дійсне з: 19.08.2026
------------------------------------	---	-------------------------

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	ПОЛОЖЕННЯ про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами третього освітньо- наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор філософії)	СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026 Дата: 19.08.2026 Редакція 1.0 Стор. 6 Всього сторінок 9
---	---	---

таких етапів:

Перший етап – ознайомлення аспірантів із порядком, термінами й особливостями запису та формування груп для вивчення навчальних дисциплін вибіркової складової в Університеті.

Другий етап – ознайомлення аспірантів з переліками вибірових дисциплін, що пропонуються як за ОНП, за якою вони навчаються, так і за іншими програмами. Ознайомитися з анотаціями дисциплін вибіркової складової, а також з портфоліо викладачів зазначених дисциплін можна на офіційному сайті Університету.

Третій етап – запис аспірантів на вивчення навчальних дисциплін. Вибір навчальних дисциплін здійснюється шляхом персонального голосування в електронній системі підтримки освітнього процесу Pilot або заповнення гул-форми з розставленням пріоритетності (1-3).

Вибрані аспірантом дисципліни заносяться до індивідуального навчального плану аспіранта, який фіксується в особистому кабінеті здобувача у системі Pilot.

Дисципліна вважається обраною, якщо кількість здобувачем у твореній групі не менше 8 осіб.

3.7. Якщо для вивчення окремої вибіркової дисципліни не сформувалась академічна група, то таким аспірантам надається можливість вивчення дисципліни за 2 або 3 пріоритетом обрання.

3.8. Аспірант, який з поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо), не визначився з вибіровими дисциплінами, має право визначитися протягом першого робочого тижня після того, як він з'явився на навчання.

3.9. Аспірант, який не визначився з переліком вибірових дисциплін та не подав заяву у визначені терміни, буде записаний на вивчення тих дисциплін, які гарант програми вважатиме необхідними для оптимізації кількісного складу академічних груп.

3.10. Аспірант в односторонньому порядку не може відмовитись від вибраного і затвердженого вченою радою Університету блоку/переліку дисциплін. Самочинна відмова від вивчення курсу тягне за собою академічну заборгованість, за що аспірант може бути відрахований з Університету.

3.11. Після остаточного формування і погодження академічних груп з вивчення вибірових дисциплін, інформація про вибірові дисципліни вноситься до індивідуального плану аспіранта. З даного моменту вибірова дисципліна стає для аспіранта обов'язковою.

Процедура перезарахування кредитів

3.12. У разі поновлення або переведення аспіранта перезарахування вибірових дисциплін здійснюється відділом аспірантури і докторантури на

Розроблено: Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА	Перевірено: Світлана ДОМБРОВСЬКА Сергій ОРЛОВ	Дійсне з: 19.08.2026
---	--	--------------------------------

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	ПОЛОЖЕННЯ про порядок та умови обрання вибіркових дисциплін здобувачами третього освітньо- наукового рівня вищої освіти ступеня (доктор філософії)	СУЯ ХАІ-ВАІД- П/001:2026 Дата: 19.08.2026 Редакція 1.0 Стор. 7 Всього сторінок 9
---	--	--

підставі витягу з протоколу засідання групи забезпечення відповідної спеціальності (Експертної групи).

3.13. Perezарухування кредитів проводиться за рахунок фактично вивчених дисциплін певного циклу за умови однакової кількості кредитів, або спорідненості здобутих компетентностей.

3.14. Випускова кафедра може дозволити аспірантам програм академічної мобільності зараховувати вибіркові дисципліни, які прослухані в іншому університеті-партнері, але не передбачені навчальним планом відповідної спеціальності в університеті.

4. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Положення затверджується Вченою радою Університету й уводиться в дію наказом ректора Університету.

4.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Університету в межах своїх повноважень, установлених у посадових інструкціях.

4.3. Зміни й доповнення до Положення розглядаються й затверджуються Вченою радою Університету й уводяться в дію наказом ректора Університету.

Завідувач відділу
аспірантури і докторантури

Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукової роботи

Світлана ДОМБРОВСЬКА

Директор центру якості освіти,
ліцензування та акредитації

Елеонора ДАРМОФАЛ

В.о. начальника відділу якості
освіти, аналітики та навчально-
методичного забезпечення

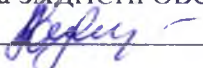

Олена БАРЗДУН

Начальник юридичного відділу

Сергій ОРЛОВ

Розроблено: Ганна ЗАДНЄПРОВСЬКА 	Перевірено: Світлана ДОМБРОВСЬКА Сергій ОРЛОВ 	Дійсне з: 19.08.2026
---	--	-------------------------

